

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA DIREKTORNING STRATEGIK BOSHQARUV FAOLIYATI

Yunusova Shaxnozaxon Maxsutxonovna

Andijon viloyati Shaxrixon tumani

37 - Davlat maktabgacha ta'lim

tashkiloti direktori

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini oshirishda direktorning strategik boshqaruv faoliyati, uning asosiy yo'nalishlari va samaradorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, ta'lim sifatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari, pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish hamda innovatsion boshqaruv usullarini joriy etish masalalari yoritiladi. Amaliy tavsiyalar orqali direktor faoliyatini takomillashtirish yo'llari ko'rsatib beriladi.*

Kalit so'zlar: *ta'lim sifati, strategik boshqaruv, MTT direktori, pedagogik jamoa, innovatsiya, samaradorlik*

Аннотация: *В статье рассматривается стратегическая управленческая деятельность директора дошкольной образовательной организации в повышении качества образования, ее основные направления и влияние на эффективность. Освещаются современные подходы к управлению качеством образования, координация деятельности педагогического коллектива и внедрение инновационных методов управления.*

Ключевые слова: *качество образования, стратегическое управление, директор ДООУ, педагогический коллектив, инновации, эффективность*

Annotation: *This article analyzes the strategic management activities of a preschool institution director in improving the quality of education, its main directions, and impact on effectiveness. Modern approaches to quality management, coordination of teaching staff, and implementation of innovative management methods are discussed.*

Keywords: *education quality, strategic management, preschool director, teaching staff, innovation, effectiveness*

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim sifatini oshirishni ustuvor vazifa sifatida belgilamoqda. Chunki aynan maktabgacha yosh davri bolaning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishining poydevori hisoblanadi. Shu sababli ushbu bosqichda ta'lim sifati qanchalik yuqori bo'lsa, keyingi ta'lim bosqichlarida erishiladigan natijalar ham shunchalik samarali bo'ladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini ta'minlash ko'p jihatdan boshqaruv jarayonining to'g'ri tashkil etilishiga bog'liq. Ayniqsa, direktorning strategik boshqaruv faoliyati bu jarayonda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Zamonaviy rahbar nafaqat ma'muriy

boshqaruvni amalga oshiruvchi shaxs, balki ta'lim sifatini oshirishga yo'naltirilgan strategiyalarni ishlab chiquvchi va ularni amaliyotga joriy etuvchi yetakchi hisoblanadi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifati ko'rsatkichlarining pastligi ko'pincha boshqaruvdagi kamchiliklar, rejalashtirishning yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi, pedagogik jamoa faoliyatining muvofiqlashtirilmaganligi bilan bog'liq bo'ladi. Bu esa ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, direktor tomonidan strategik yondashuv asosida boshqaruvni tashkil etish zarurati ortib bormoqda.

Strategik boshqaruv — bu uzoq muddatli maqsadlarni belgilash, mavjud resurslarni samarali taqsimlash, faoliyatni muntazam tahlil qilish va rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash jarayonidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotida ushbu yondashuvni qo'llash orqali ta'lim sifati barqaror ravishda oshiriladi, pedagogik jamoaning faoliyati muvofiqlashtiriladi va innovatsion jarayonlar jadallashadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini oshirishda direktorning strategik boshqaruv faoliyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda samarali boshqaruvni ta'minlashga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Maqolaning vazifalari quyidagilardan iborat: ta'lim sifati tushunchasini yoritish, maktabgacha ta'lim tizimida sifatni boshqarishning nazariy asoslarini tahlil qilish, direktorning strategik boshqaruv faoliyatini ochib berish hamda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish.

MAKTABGACHA TA'LIMDA SIFATNI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI

Maktabgacha ta'lim tizimida sifatni boshqarish zamonaviy pedagogika va menejmentning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim sifati tushunchasi keng qamrovli bo'lib, u nafaqat bolalarga berilayotgan bilim va ko'nikmalar darajasi, balki ta'lim-tarbiya jarayonining tashkil etilishi, pedagoglarning kasbiy mahorati, muhitning qulayligi va boshqaruv tizimining samaradorligini ham o'z ichiga oladi.

Ilmiy adabiyotlarda ta'lim sifati ko'pincha natija, jarayon va sharoitlar birligi sifatida talqin etiladi. Ya'ni, yuqori sifatli ta'lim — bu faqatgina yakuniy natijalar bilan emas, balki ushbu natijalarga olib keluvchi jarayonlar va yaratilgan shart-sharoitlar bilan ham belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotida sifatni boshqarish tizimli va kompleks yondashuvni talab qiladi.

Sifatni boshqarishning muhim nazariy asoslaridan biri — tizimlilik tamoyilidir. Bu tamoyilga ko'ra, ta'lim jarayonining barcha elementlari — maqsad, mazmun, metodlar, vositalar va natijalar o'zaro uzviy bog'liq holda ko'rib chiqiladi. Agar ushbu elementlardan biri yetarli darajada ishlamasa, bu umumiy sifat ko'rsatkichiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Yana bir muhim tamoyil — uzluksiz rivojlanish (takomillashtirish) tamoyilidir. Ta'lim sifati bir martalik natija emas, balki doimiy ravishda rivojlantirib boriladigan jarayondir. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotida monitoring, tahlil va qayta aloqa mexanizmlari yo'lga qo'yilishi zarur.

Shuningdek, shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv ham sifatni boshqarishning muhim asoslaridan biridir. Bu yondashuvda har bir bolaning individual xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari inobatga olinadi. Natijada ta‘lim jarayoni yanada samarali va mazmunli tashkil etiladi.

Sifatni boshqarishda yana bir muhim jihat — pedagogik jamoaning rolidir. Pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi, ularning motivatsiyasi va jamoadagi hamkorlik darajasi ta‘lim sifatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Shu bois, rahbar tomonidan pedagoglarning malakasini oshirish, ularni qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Bundan tashqari, zamonaviy yondashuvlarda ta‘lim sifatini boshqarishda monitoring va baholash tizimi alohida o‘rin tutadi. Ta‘lim jarayonini muntazam tahlil qilish, natijalarni baholash va aniqlangan kamchiliklar asosida takomillashtirish ishlari olib borilishi sifatni oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta‘limda sifatni boshqarish nazariy jihatdan murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u tizimli yondashuv, uzluksiz rivojlanish va samarali boshqaruvni talab qiladi. Ayniqsa, bu jarayonda direktorning strategik faoliyati muhim ahamiyat kasb etadi.

DIREKTORNING STRATEGIK BOSHQARUV FAOLIYATI

Maktabgacha ta‘lim tashkilotida ta‘lim sifatini oshirish, avvalo, direktorning strategik boshqaruv faoliyatiga bog‘liqdir. Strategik boshqaruv rahbarning uzoq muddatli maqsadlarni belgilashi, mavjud resurslardan oqilona foydalanishi hamda tashkilot faoliyatini izchil rivojlantirishga yo‘naltirilgan tizimli jarayon sifatida namoyon bo‘ladi. Shu bois, direktor nafaqat kundalik boshqaruv ishlarini amalga oshiruvchi, balki tashkilotning kelajak rivojlanish yo‘nalishlarini belgilovchi strategik sifatida faoliyat yuritishi lozim.

Direktorning strategik boshqaruv faoliyatining asosiy yo‘nalishlaridan biri — rejalashtirishdir. Rejalashtirish jarayonida tashkilotning maqsad va vazifalari aniqlanadi, rivojlanish strategiyasi ishlab chiqiladi hamda aniq natijalarga erishish yo‘llari belgilanadi. To‘g‘ri tuzilgan reja pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish va umumiy maqsad sari yo‘naltirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Keyingi muhim yo‘nalish — tashkil etish va muvofiqlashtirishdir. Direktor pedagogik jamoaning samarali ishlashini ta‘minlash, vazifalarni to‘g‘ri taqsimlash va har bir xodimning imkoniyatidan kelib chiqib faoliyatini yo‘lga qo‘yishi zarur. Bu jarayonda jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, o‘zaro yordam muhitini yaratish muhim hisoblanadi.

Shuningdek, nazorat va monitoring strategik boshqaruvning ajralmas qismi hisoblanadi. Ta‘lim jarayonining borishini muntazam kuzatib borish, natijalarni tahlil qilish va kamchiliklarni aniqlash direktor faoliyatining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Nazorat jarayoni faqat tekshirish bilan cheklanib qolmasdan, balki rivojlantiruvchi xarakterga ega bo‘lishi lozim.

Yana bir muhim jihat — tahlil va qaror qabul qilish jarayonidir. Direktor mavjud holatni chuqur tahlil qilib, muammolarni aniqlashi va ularni bartaraf etish bo‘yicha asosli qarorlar

qabul qilishi kerak. Bu jarayonda ma'lumotlarga asoslangan yondashuv, ya'ni dalillarga tayangan boshqaruv muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, strategik boshqaruvda innovatsion yondashuvlarni joriy etish ham muhim o'rin tutadi. Zamonaviy ta'lim talablariga mos ravishda yangi pedagogik texnologiyalarni, raqamli vositalarni va ilg'or tajribalarni amaliyotga tatbiq etish direktorning asosiy vazifalaridan biridir. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, direktorning strategik boshqaruv faoliyatida inson resurslarini rivojlantirish alohida ahamiyatga ega. Pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali jamoaning umumiy samaradorligini ta'minlash mumkin.

Xulosa qilib aytganda, direktorning strategik boshqaruv faoliyati maktabgacha ta'lim tashkilotining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Mazkur faoliyatni samarali tashkil etish orqali ta'lim sifati oshiriladi va tashkilotning umumiy natijalari yaxshilanadi.

PEDAGOGIK JAMOA FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini oshirish ko'p jihatdan pedagogik jamoaning samarali faoliyatiga bog'liqdir. Pedagoglar — ta'lim-tarbiya jarayonining asosiy ijrochilari bo'lib, ularning kasbiy mahorati, motivatsiyasi va o'zaro hamkorligi umumiy natijadorlikni belgilaydi. Shu sababli direktor tomonidan jamoa faoliyatini to'g'ri tashkil etish muhim boshqaruv vazifalaridan biri hisoblanadi.

Pedagogik jamoani samarali tashkil etishning muhim yo'nalishlaridan biri — motivatsiyani oshirishdir. Pedagoglarning mehnatini e'tirof etish, ularni rag'batlantirish, kasbiy o'sish imkoniyatlarini yaratish ularning ishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Ayniqsa, individual yondashuv asosida berilgan e'tibor har bir pedagogning o'zini qadrlangan his qilishiga yordam beradi.

Keyingi muhim jihat — jamoaviy hamkorlikni rivojlantirishdir. Pedagoglar o'rtasida o'zaro tajriba almashish, birgalikda faoliyat olib borish, muammolarni hamkorlikda hal etish jamoada ijobiy muhitni shakllantiradi. Bu esa ta'lim jarayonining sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, ochiq va samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish ham muhim ahamiyatga ega. Direktor tomonidan pedagoglar bilan muntazam suhbatlar o'tkazish, ularning fikr va takliflarini tinglash, muammolarni birgalikda muhokama qilish jamoada ishonch muhitini mustahkamlaydi.

Bundan tashqari, kasbiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash pedagogik jamoa samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Malaka oshirish kurslari, seminarlar, treninglar tashkil etish orqali pedagoglarning bilim va ko'nikmalarini muntazam yangilab borish zarur. Bu esa ularning kasbiy kompetensiyasini oshiradi.

Yana bir muhim jihat — faoliyatni monitoring qilish va baholashdir. Pedagoglarning ish faoliyatini muntazam tahlil qilish, natijalarni baholash va konstruktiv fikr-mulohazalar berish

ularning rivojlanishiga yordam beradi. Bunda baholash jarayoni qo‘llab-quvvatlovchi xarakterga ega bo‘lishi muhimdir.

Shuningdek, ijobiy psixologik muhit yaratish ham jamoa samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Pedagoglar o‘zlarini erkin, hurmat qilinadigan va qo‘llab-quvvatlanadigan muhitda ishlaganlarida, ularning ishga bo‘lgan munosabati ijobiy tomonga o‘zgaradi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik jamoa faoliyatini samarali tashkil etish direktorning tizimli, insonparvar va strategik yondashuvini talab qiladi. Bunday yondashuv orqali jamoaning umumiy samaradorligi oshadi va ta‘lim sifati yaxshilanadi.

TA‘LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATION YONDASHUVLAR

Maktabgacha ta‘lim tashkilotida ta‘lim sifatini oshirish zamonaviy va innovatsion yondashuvlarni talab etadi. An‘anaviy usullar bilan bir qatorda yangi pedagogik texnologiyalar, raqamli vositalar va ilg‘or tajribalarni joriy etish ta‘lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu jarayonda direktorning yangiliklarga ochiqqligi va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlashi muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion yondashuvlarning muhim yo‘nalishlaridan biri — zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etishdir. Interaktiv metodlar, o‘yin texnologiyalari, rivojlantiruvchi mashg‘ulotlar orqali bolalarning faolligi oshiriladi va ta‘lim jarayoni yanada qiziqarli tashkil etiladi. Bu esa bolalarning bilimni o‘zlashtirish darajasini yaxshilaydi.

Keyingi muhim yo‘nalish — raqamli texnologiyalardan foydalanishdir. Multimediali vositalar, ta‘limiy ilovalar va elektron resurslardan foydalanish pedagoglarga mashg‘ulotlarni samarali tashkil etish imkonini beradi. Shuningdek, ota-onalar bilan aloqani mustahkamlashda ham raqamli platformalar muhim rol o‘ynaydi.

Shuningdek, individual yondashuv asosida ta‘limni tashkil etish innovatsion yondashuvlarning asosiy tamoyillaridan biridir. Har bir bolaning qobiliyati, qiziqishi va rivojlanish darajasini inobatga olgan holda mashg‘ulotlarni tashkil etish ta‘lim sifatini oshiradi.

Bundan tashqari, tajriba almashish va ilg‘or amaliyotni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Pedagoglar o‘rtasida tajriba almashish, ilg‘or usullarni o‘rganish va amaliyotga tatbiq etish ta‘lim jarayonini boyitadi.

Yana bir muhim jihat — innovatsion boshqaruv usullarini qo‘llashdir. Direktor tomonidan kouçing, mentoring, refleksiya kabi zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini joriy etish pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga yordam beradi va jamoa samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, monitoring va tahlil asosida rivojlantirish ham innovatsion yondashuv sifatida qaraladi. Ta‘lim jarayonini muntazam tahlil qilish, natijalarni baholash va shu asosda yangi strategiyalar ishlab chiqish sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion yondashuvlarni joriy etish maktabgacha ta‘lim tashkilotida ta‘lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Direktor tomonidan bu jarayonni to‘g‘ri tashkil etish ta‘lim tizimining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini oshirish bugungi kunda dolzarb va ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur jarayonning samaradorligi ko'p jihatdan direktorning strategik boshqaruv faoliyati, pedagogik jamoaning hamkorligi hamda ta'lim jarayoniga zamonaviy yondashuvlarning joriy etilishiga bog'liqdir.

Maqola davomida ta'lim sifatining nazariy asoslari, uni boshqarish mexanizmlari va direktorning strategik roli tahlil qilindi. Aniqlanishicha, sifatli ta'limni ta'minlash tizimli yondashuvni, ya'ni rejalashtirish, tashkil etish, nazorat va tahlil jarayonlarining uzviy bog'liqligini talab qiladi. Shu bilan birga, pedagogik jamoaning samarali faoliyati, ularning motivatsiyasi va kasbiy rivojlanishi ham muhim omil sifatida e'tirof etildi.

Shuningdek, ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati alohida ta'kidlandi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, raqamli vositalardan foydalanish, individual yondashuvni ta'minlash hamda ilg'or tajribalarni amaliyotga joriy etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi amaliy tavsiyalarni keltirish mumkin:

- MTT direktorlarining strategik boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli trening va seminarlar tashkil etish;
- Ta'lim sifatini baholash va monitoring qilishning zamonaviy tizimlarini joriy etish;
- Pedagogik jamoada hamkorlik va ochiq muloqot muhitini shakllantirish;
- Pedagoglarni rag'batlantirish va ularning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash;
- Ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish;
- Raqamli vositalardan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish;
- Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali ta'lim sifatini kompleks rivojlantirish.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim sifatini oshirish kompleks va uzluksiz jarayon bo'lib, u direktorning kasbiy mahorati, strategik fikrlashi va boshqaruv faoliyatiga bevosita bog'liqdir. Mazkur yo'nalishda olib boriladigan izchil ishlar nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki bolalarning har tomonlama barkamol rivojlanishiga ham mustahkam zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Maktabgacha ta'lim davlat standarti. – Toshkent, 2020.
2. Ishmuhamedov R., Yo'ldoshev J. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
3. Abduqodirov A. A. Ta'limni boshqarish nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
4. Turg'unov S. T. Pedagogik jarayonni tashkil etish va boshqarish. – Toshkent: Tafakkur, 2019.

5. Xodjayev B. X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Sano-standart, 2020.
6. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2016.